

Rektor

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
Stockholms Läns Landsting

**Remissvar: Klimatfärdplan 2050 samt Landsbygds- och skärgårdsstrategi
för Stockholmsregionen**

Dnr TRN 2016-0082 och TRN 2016-0127

Karolinska Institutet har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Stockholmsregionens utveckling:

- Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen, diarienummer TRN 2016-0082
- Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen, diarienummer TRN 2016-0127

Karolinska Institutet bedriver forskning inom bl. a. miljömedicin och luftföroreningar, stadsplanering och fysisk aktivitet och hälsa samt sjukvårdsplanering.

Karolinska Institutet vill ge följande kommentarer till "Klimatfärdplan 2050" ur ett hälsoperspektiv:

1. Vid diskussionen om att minska utsläpp, är det nästan enbart CO₂ som står i fokus. För att dra ner CO₂-utsläpp föreslås bland annat att man, istället för att använda fossila bränslen, går över till förnybara typer av bränsle. Detta är naturligtvis viktigt, men inte alla typer av förnybart bränsle är bra för luftkvalitén. KI anser att minskningen av CO₂ ska ske på ett sådant sätt att halterna av hälsofarliga luftföroreningar inte ökar.
2. Minskade utsläpp gör, som nämns i klimatfärdplanen, Stockholm till en attraktiv storstad. Minskade utsläpp ger också en förbättring av folkhälsan och därmed en besparing för samhället.
3. I planen diskuteras fördelarna av, och planerna på, förtätning av bebyggelse. Det är viktigt att detta noga vägs mot positiva effekter som grönområden har på hälsan. Det är exempelvis viktigt att barnens närmiljö inte försämras och förtätning måste vägas mot barns behov av natur i närområdet. Forskning, bland annat från KI, visar att det framförallt är träd och buskar i form av naturmark som främjar barns lek och rörelse utomhus. Forskning visar att klimatet förändras, och i framtiden förutspås ökad risk för extrema väder såsom skyfall och värmeböljor. Med anledning av detta bör beaktas att en förtätning innebär ökning av andelen hårdgjorda ytor där vattnet inte kan infiltrera ner i marken och risken för

översvämning ökar. Det är också viktigt att man inte i denna process skapar nya potentiella värmeöar, d.v.s. platser som hettas upp mer än omgivningen under varma perioder. Effekten av förtätning och bevarande av grönområden på folkhälsan behöver också tas med i planeringen. Slutligen kan en förtätning också medföra en ökad risk för bullerutsatta bostäder som enligt forskning påverkar folkhälsan negativt. Sammanfattningsvis borde klimatfärdplanen på ett tydligare sätt poängtera en avvägning mellan förtätning och de positiva effekterna som bevarandet av grönområden har för folkhälsan.

4. En generell kommentar gäller kontinuitetstänkande. Planen fokuserar på ny infrastruktur och nybyggnad. Man bör även planera för hur befintlig bebyggelse etc. ska uppdateras, repareras och göras "klimatsmart".

Karolinska Institutet vill ge följande kommentarer till "Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen" ur ett hälsoperspektiv:

1. Ett av målen som förs fram är att förbättra invånarnas hälsa. I en utbyggd skärgård ställs större krav på tillgänglighet till sjukvård (och friskvård), vilket är viktigt att tillgodose.

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Ole Petter Ottersen efter föredragning av miljösamordnare Ann Rämme Strömberg. I ärendets slutliga handläggning har forskare Mare Löhmus Sundström, IMM, professor Ralf Morgenstern, IMM, forskare Hanna Karlsson, IMM, Erik Forsse, Specialist - Ledningsstöd, enhetschef Annika Sjöborg och fastighetsdirektör Lennart Ilke deltagit.

Ole Petter Ottersen

Ann Rämme Strömberg